

גה א מיי פיי מהלכת
 נקי ממון הלכה ב
 והלכה יג ופ"ח הל' א':
 גו ב ג מיי שם פ"ח
 הלכה ב סג עשן
 סח:
 גו ד מיי פ"ח מהל'
 אלוה הלכה א ופ"ח
 מהל' נחלת הלכה ח סג
 לאוין פה ועשן לו טו"ש
 אה"ע ס' 5 סעף א':
 גה ה מיי פ"ח מהל'
 נקי ממון הלכה ב
 סג עשן סו:
 גה ר מיי פ"ח מהלכת
 נחלות הלכה יא סג
 עשן לו טו"ש אה"ע ס'
 5 סעף א':
 ס ד ח מיי פ"ח מהל'
 חובל ומזיק הלכה א ב
 סג עשן ע טו"ש
 ח"מ ס' חגב סעף א':
 סא ט מיי שם הלכה ד
 טו"ש ע סעף ג:

ונימא רבי עקיבא לנפשיה. ולא צעי למימר שלא היה יודע
 אותם תירוטים וכשאמר לו רבי אליעזר קבלם דפשוט
 לו לגמרא דמסתמא היה יודע ומה שלא היה חושש משום דאית
 ליה דרבה דאי אין השור בסקילה אין הצעלים משלמים כופר
 וא"מ ודלמא אם כופר לא דריש
 ואם עבד דריש וי"ל כיון דלא דריש
 אם כופר כ"ש דלא דריש אם עבד
 כדמוכח לקמן: **אלא** אמר רב
אביי ב"ר. וא"מ ומה דוחקו לתוך
 נימא דגם ר"ע היה יודע וסובר
 אותו תירוק שהשיב לו ר"א וסבר
 דלמא אית ליה טעמא אחרינא כדלמא
 לעיל אקדם ושחטו וי"ל דגבי טעם
 דקדם ושחטו סיך לומר הכי שאינו
 טעם טוב ^(א) כדפרשישית לעיל אבל
 אטעם דהמית על פי עד אחד וגבי
 טעמא דנתכוין לא סיך למימר דלמא
 אית ליה טעמא אחרינא דטעמים
 חשבוין הן וליכא למפרך עליהו מידי:
ועבד יפה סלע גותן ^(ב). אע"ג
 דשהי ק' אין גותן אלא
 שלשים מ"מ כיון שנותן קצנה של
 שלשים אע"פ שאין שוה אלא סלע
 או יותר שלעולם הקצנה עומדת א"כ
 גם כשהשור אין שוה כלום קיימת:
מה כשהייב בן חורין חלקת בין
 תם ^(א) למועד. ברייתא זו מוכחא
 דר"ע לא קבל תשובה דר"א דהא לא
 דריש ר"ע נקי מחאי כופר ואפילו
 הכי פוטרי כן בתם והיינו משום
 דכי לא מייחייב סקילה פשיטא דפטורי
 מכושר: **נכין** פרמי עבד. פירוש
 משלמים של עבד ויש מפרשים
 דאפילו דמים לא משלם וכ"ש קנס:
והורה ליה ראוי. אף על גב דבייש
 נוחלין ^(ב) צ"כ דף ק"ג). דריש
 דאין הבעל נוטל צראוי כבמוחזק
 מוקרא אחרינא מהכא לא נפקא דהוי
 אחינא דשאני כופר דלעולם הוי ראו
 ולא אחי מיניה שאר ראו וכופר
 נמי לא נפיק מהתם דהתם צירושא
 שנפלה לאחר מיתת האשה אין הבעל
 נוטל צראוי אבל כופר דמחיים
 נעשה החבלה שהכופר בא על ידה
 הוה אחינא דנוטל ^(א): **גורן** נוק
 וצער ^(א) אשה. נקט נוק וצער לפי
 שרגילות הוא שמלטערת יותר וגם
 נפחתין דמיה כשמפלת ע"י הכלה
 מכשיולדת בזמנה אבל ריפוי וצנת
 אורחא דמילתא הוא שאין לריכה
 ריפוי וגם אינה מתבטלת יותר
 ממלאכה משאר יולדת וכוה היה
 סופה כשמלד וא"מ וצושת מ"ט לא
 חשיב וי"ל נתכוין לבייש זה ובייש זה
 פטור לר"ש כהחובל ^(א) לקמן דף סו.
 ומיירי דנתכוון להכות צבירו והכה
 האשה כפשיטה דקרא:

רבינו הגנאל

תבירה ר"ע לבדיה. פירוש
 שיכיר כלב ויניח שלוחמין
 בהם.

ונימא ר"ע לנפשיה. כדאקשי ליה לר' אליעזר לעיל: **קשדים** בעליו
 ושחטו. קודם שנגמר דינו אכטריך ליה קרא למפטריה: **אי הכי**
 אמאי מותיב ר"ע לרבי אליעזר לעיל הביאהו לבי' ולא אסיק
 אדעמיה דמני לשנויי ליה כשקדם ושחטו אי לית ליה טעמא אחרינא:
אמר לך. ר' אליעזר שקדם ושחטו
 לא אכטריך קרא דהתם כי הרגו
 שלא בצוונה אכטריך למפטריה
 מכופר: **דשור** לאו צר קטלא הוא
 כלל. ואי לא מיעטיה הוה אחינא
 עיקר חיובו כופר הוא: **אבל הכא**
דשור צר קטלא הוא תמילת דינו
 נפטרי ממנון ולא חלה עליו תשלומין
 דאיכא למימר הביאהו לבי' הלכך
 כי קדים ושחטו נמי צלא קרא מיפטריה
 ולא לריך קרא: **לר"ע נמי** ודאי
הכי הוה. קושיא היא: **שגלס דמי**
עבד מעלייה. ואע"ג דמקטיל דהא
 לגבי חבלת אדם אין מורת תם עליו
 ואינו נפטרי בטענת הביאהו לבי' כמז
 רחמנא נקי ^(א): **והא סבריה רבי**
עקיבא לגוייה. דאשמעינן כהדיא
 דאין משתלם אלא מנפשו ואכתי
 איכא למימר הביאהו לבי': **הואיל**
ומחמיריני עבד. לגבי מועד: **התם**
 צו בין סס למועד. דמועד משלם
 כופר ותם פטור: **שאינו נותן אלא**
שלשים. אפילו שוה ק' מנה: **והמים**
איש וגו'. צמועד כמי: **נוקיה**
ליורשיה. ולא לבעלה ^(א) ויורש אוחסין.
 ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב
 אליו וגו' שארו זו אשתו והא ליכא
 למימר דלדידה יתיב ירושה לדידה
 דהא ממשפחתו כתיב אלא ה"ק
 ונתתם את נחלתו לקרוב אליו
 ממשפחתו ושארן שהיא אשתו הוא
 יורש אוחסיה: **לא אמר ר"ע**. נוקיה
 ליורשיה: **אלא כופר הואיל ואין**
משלם אלא לאחר מיתתה. הלכך
 לא זכתה צו מחיים: **והוה ביש**
ראוי. ולא מוחזק וקיימא לן ביש
 נוחלין ^(ב) צ"כ דף ק"ג). דאין הבעל יורש
 את אשתו צראוי לנזא לאחר מיתתה
 כבמוחזק לה מחיים: **מאי טעמא**
 אין כופר משתלם אלא לאחר מיתתה
 אע"ג דכתיב והמית נימא לכיון
 שאמדהו לנמיה לישתלם מחיים:
 לא זכתה צו מחיים: **שור** אינו בסקילה
 עד שימות הניח דכתיב והמית איש
 והשור יסקל: **ודמי ולדוס** לבעל
 התורה זכתה לו כדכתיב בעל האשה
 (שמות כא): **אין האשה** ^(א) **נוטנס**
ליורשיה. נוק וצער: **היפה שפחה**
וגשחורה כו'. כלומר הימה
 משחורה מעוצרת ממשחורה:
 או

ונימא רבי עקיבא לנפשיה והלא עצמו אין
 משתלם אלא מגופו הביאהו לבית דין וישלם
 לך אמר רב שמואל בר רב יצחק כשקדם
 בעליו ושחטו מהו דתימא לישתלם מיניה
 קמ"ל הואיל ובר קטלא הוא אע"ג דשחטיה
 לא לישתלם מיניה אי הכי לרבי אליעזר נמי
 כשקדם ושחטו ה"ג וסבר דלמא אית ליה
 טעמא אחרינא דעדיף מהאי ונימא ליה ורבי
 אליעזר נמי לישני ליה שקדם ושחטו אמר
 לך התם הוא דנתכוון להרוג את הבהמה
 והרג את האדם דשור לאו בר קטלא הוא
 כלל דס"ד אמינא ינחייב אצטריך קרא
 למעוטי אבל הכא דמעיקרא בר קטלא הוה
 לא צריך קרא אע"ג דשחטיה ולר"ע נמי
 ודאי הכי הוה אלא אמר רב אסי האי
 מילתא מפי דגברא רבה שמועי לי ומנו רבי
 יוסי ברבי חנינא סלקא דעתך אמינא הואיל
 ואמר ר"ע אף תם שחבל באדם משלם
 במותר נוק שלם משתלם נמי ^(א) [דמי עבד]
 מעלייה כתב רחמנא בעל השור נקי אמר
 ליה רבי זירא לרב אסי ^(א) והא תבריה ר"ע
 לגוייה דתניא ר"ע אומר יכול ישלם מן העלייה
 ת"ל וכמשפט הזה יעשה לו מגופו משלם
 ואינו משלם מן העלייה אלא אמר רבא
 אצטריך ס"ד אמינא הואיל ומחמיריני בעבד
 יותר מבן חורין שבן חורין יפה סלע גותן סלע
 שלשים גותן שלשים ועבד יפה סלע גותן
 שלשים משתלם נמי דמי עבד מן העלייה
 כתב רחמנא ^(א) בעל השור נקי תניא כותיה
 דרבא בעל השור נקי ר"ע אומר נקי מדמי
 עבד והלא דין הוא הואיל וחייב בעבד וחייב
 בבן חורין מה כשהייב בבן חורין חלקת בו
 בין תם למועד אף כשהייב בעבד נחלק בו
 בין תם למועד ועוד ק"ו ומה בין חורין שנותן
 כל שוויו חלקת בו בין תם למועד עבד
 שאינו נותן אלא שלשים אינו דין שנחלק בו
 בין תם למועד לא מחמיריני בעבד יותר מבן
 חורין שבן חורין יפה סלע גותן סלע שלשים
 גותן שלשים ועבד יפה סלע גותן שלשים
 יכול יהא חייב ת"ל בעל השור נקי ^(א) נקי
 מדמי עבד: תנו רבנן ^(א) והמית איש או אשה
 אמר ר"ע וכי מה בא זה ללמדנו אם ^(א) לחייב
 על האשה כאיש הרי כבר נאמר ^(ב) כי יגח
 שור את איש או את אשה אלא להקיש אשה
 לאיש מה איש ^(א) נוקיו ליורשיו אף אשה

נוקיה ליורשיה וסבר ר"ע לא ירית לה בעל
 שהבעל יורש את אשתו דברי ר"ע אמר ריש לקיש ^(א) לא אמר אלא בכופר
 * הואיל ואין משתלם אלא לאחר מיתתה והוה ליה ראוי ^(א) ואין הבעל נוטל
 בראוי כבמוחזק מאי טעמא אמר קרא והמית איש או אשה השור יסקל
 וגם בעליו יומת אם כופר יושת עליו ובנוקין לא אמר ר"ע והתניא ^(א)
 יחבה את האשה ויצאו ילדיה גותן נוק וצער לאשה ודמי ולדות לבעל ^(א) אין
 הבעל גותן ליורשיו אין האשה ^(א) גותנתה שפחה ונשתחורה
 או

(א) ע"פ פסחי' ב: ג: לעיל
 ה. לג. ערפין יד:
 א רש"ל ד' (לעיל ה.).
 (א) צ"כ ק"ג: (א) דפסחי'
 אמר ר"ע, (א) וצ"כ ק"ג.
 ק"ג: (א) לקמן מט.
 (א) צ"ל נוקין, (א) [שמות כא].
 (א) [בש"ל], (א) צ"ל נוקין.
 (א) צ"ל דפסחי'. ח"ג.
 (א) ע"פ חוסי' צ"כ ק"ד:
 ד"ה מה].

תורה אור השלם

1. או בן יגח או בת יגח
 בפשט הזה יעשה לו:
 שבות כא לא
2. ובי יגח שור את איש
 או את אשה ונת קקול
 יסקל השור ולא יאכל
 את פשרו ובעל השור
 שבות כא כח
 ק"י:
3. ואם שור נגח הוא
 מתמל שלשם והועד
 בבקליו ולא ישקרו
 והמית איש או אשה
 השור יסקל וגם בעליו
 שבות כא כח
 יקמו:
4. ואם אין אחים לאביו
 ונתתם את נחלתו
 לשארו הקרוב אליו
 ממשפחתו וירש אתה
 והייתה לבני ישראל
 להקת משפט באשר
 יגח יגח את משה:
 במדבר כו כז

הגהות הב"ח

(א) נמי אין הבעל טמן
 ליורשיו. צ"כ פירוש אם אין
 הבעל קיים טמן המזיק
 דמי ולדות ליורשו ולא
 לאשה ואם אין האשה
 קיימת טמן המזיק מק
 וצער ליורשיה אלא דאף
 בשאר מקין דלאו כופר
 נמי הוי מקיה ליורשיה ולא
 לבעל [והשאר חסר]:

גליון הש"ס

גב' לחייב על האשה
 באיש. ע"י לעיל טו פ"א:
 שם הואיל ואין ב"י. גיטין
 דף מג ע"א:

מוסף רש"י

אף תם שחבל באדם
 משלם במותר נוק
 שלם. אם חבל אדם בשור
 תם ותם חבלו ושמו צ"כ
 חבלה שחבל שור חבלם
 יותר מחבלה שחבל האדם
 בשור משלם בעל השור
 אותו עדיף (לעיל ה.).
 בעל השור משלם אותו
 מותר נוק שלם (ערבין
 יד). והא תבריה ר"ע
 לגוייה. למא אגרופו,
 מלאמר כשהדין צ"כ
 (א) ארייה לגוייה וקס
 (לעיל ה.). ואין הבעל
 נוטל בראוי. כגון שמתה
 אשתו ואמר קן מת אביה,
 דמלה זו ראויה לה אילו
 הייתה קיימת, כבמוחזק.
 ירושה שהיא מוחזקת כבר
 קודם מיתתה כגון שמת
 אביה ואמר קן מתה היא
 (רשב"ם ב"ב ק"ג).